

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE MUNKAADÓK LAPJA

Ardeal és Banat kis- és középipar-
sainak hetilapja. — Az Ipartestületek
Szövetsége, az aradi Iparos Ország, az
Ipari Szindikátusok, a Romániai Epi-
tömcsterek Szövetsége hivatalos lap-
ja. Egyesülve a timisoarai „Az Ipa-
ros”-sal és a „Fodrász Ujság”-gal.

„Tiszteld a tisztos
ipart!”

Continuitate

De A. CORTEANU.

Ceea ce lipsește administrațiilor noastre publice este spiritul de continuitate. Orice schimbare de persoane înseamnă și o schimbare de sisteme și, de multe ori, și o schimbare de principii.

E probabil, că anarhia aceasta provine din modul cum se alcătuiesc guvernele noastre și din deseale schimbări de guvern. Tutuși, sunt țări, cum e Franța de pildă, în care guvernele se schimbă mult mai des decât la noi, dar schimbarea de guvern nu înseamnă o adevărată revoluție și în organizația Statului.

La noi se întâmplă că sub același guvern să se schimbe mai mulți miniștri la un departament care care și ca fiecare ministru să vie cu o nouă concepție și să încerce o schimbare completă în direcția administrativă, încredințată lui.

Sub actualul guvern, ministerul de industrie și comerț a avut patru titulari. Fiecare din acești titulari a avut sistemul lui propriu de a reglementa comerțul cu străinătatea. În doi ani, patru sisteme datorite numai schimbării miniștrilor.

Amestecul guvernelor în viața economică, peste limita îngăduită de dreptul de control și îndrumare al Statului, devine o adevărată primejdie atunci când ia forma anarhică a fanteziilor fiecărui ministru, pe care contingentele politice le aduc în fruntea unui departament economic.

Economia dirijată poate ajunge la oarecare rezultate pozitive, mai ales când schimbul internațional ia o formă de război economic, cum se întâmplă în perioada prin care trecem acum.

Pentru economia aceasta dirijată să poată fi folosită ca tactică de luptă cu străinătatea, se cere, însă, un spirit de perfectă unitate de vederi și de continuitate în măsurile ce se iau.

Ministerul nostru de industrie și comerț și-a luat sarcina de a conduce comerțul cu străinătatea, făcând ceea ce se cheamă economie dirijată. Din multiplele sisteme pe care le-a introdus nici unul n'a fost dus până la capăt, ci totdeauna s'a pus în practică, alături de principiile generale, și excepțiuni sau rămășițe din sistemele abrogate, așa că, în orice moment, s'a putut încerca orice sistem cu oarecare trecere, fie pe baza regimului în curs, fie pe baza excepțiilor admise sau admisibile.

Cauza acestei anarhii administrative este lipsa de tradiție în înșăși mintea conducătorilor noștri.

Miniștrii noștri nu se cred obligați prin legi și regulamente, ci ei se cred deasupra regulilor moarte scrise pe hârtie atâta timp cât au dreptul de a hotărî în numele Statului.

Spiritul de continuitate este, deci, o chestie de tradiție și, am putea zice, de civilizație.

Tendenția de a înlocui totul a revoluționarilor nu e totdeauna un progres, ci e, de cele mai multe ori, o dovadă de barbarie. Respectul pentru tradiția câștigată din experiențe nu e totdeauna o rutină demnă de disprețuit ci e, de cele mai multe ori, o dovadă de înaltă civilizație.

Nu există administrație publică la noi, unde să nu se poată face trista constatare, că fiecare ministru a venit cu un sistem nou și că toți, unul după altul, chiar și cel mai bine intenționat au dăruit în loc să clădească, fiindcă de pe urma lor n'a rămas decât partea negativă, adică distrugerea operei predecesorilor.

Egynéhány jótanács a gyalupad mellől..

Nem kényszerrel és nem iparjogmegvonással kell a hazai ipart fejleszteni

Néhány adat, amely kihuzza az elvi alapot Roman Valer államtitkár ipartörvénytervezete alól.

A törvénytervezet nemcsak azért rossz, mert iparelles, hanem elsősorban azért, mert mind-össze annyi újat hoz, hogy az alminiszter alaptalan fantazmagóriái ellen védekezik.

Irta: SZABÓ KÁROLY

Nekem az a benyomásom, hogyha valaki előtt eddig kétséges volt, milyen célt akar szolgálni Roman Valer államtitkár új törvénytervezete, függetlenül a törvénytervezet paragrafusaitól, pontosan megállapíthatja azokból a nyílt és zárt propagandabeszédekéből, amelyeket a javaslat érdekében az alminiszter úr az ország számos városában tartott. Nyilvánvaló az alminiszter kijelentéseiből, hogy a törvénytervezet arra az alapvető elméletre épült fel, hogy

az ipari pályára tördülő román ifjúság előtt a kisebbségi iparosok elzárják a maguk műhelyeinek ajtáit és ezzel lehetetlenné teszik a román elem térhódítását az iparban.

Ezt az állítólagos renitenkedő elzárkózást akarja az alminiszter úr megtörni és innen vannak törvénytervezetében a drákói szigorúságú büntető szankciók. Ezt a célt szolgálja az ipari üzemek ellenőrzésének olyanirányú megszervezése, amely

az iparosok saját műhelyében megbízhatatlan egyenlő alacsonyítja és kiszolgáltatja egy iparosellenes szervezetnek ma még el sem képzelhetően nagyarányú terrorjának és végzettségének.

Nyilvánvaló, hogy az egész törvénytervezet elveszti létjogosultságát, hogyha az alapvető tény, amire az egész tervezet felépül, nem felel meg a valóságnak. Kicsúszik az erkölcsi alap a tervezet alól, ha be lehet bizonyítani, hogy a súlyosan megvádolt iparosok nem zárták be műhelyeik ajtaját a román ifjak orra előtt, sőt minden kényszer nélkül nagyszámú román ifjút alkalmaztak műhelyeikben.

Nem áll módomban az egész Ardealra vonatkozó számadatokkal igazolni azt, amit az alábbi felsorakoztatott oradeai adatok napnál világosabban bizonyítanak, hogy tudnillik

Roman Valer államtitkár úr fent említett alapelve és ennek következtében törvénytervezetének létjogosultsága teljesen indokolatlan.

Ardeal egész iparosságának az új impérium alatti békés magatartása, az ipartestületekben egyformán megnyilvánult tiszteletreméltó lojalitása annyira nyilvánvaló, hogy az új területek kisebbségi iparossága román nemzetiségű tanoncok alkalmazása tekintetében sem követelt más eljárást, mint amit más téren. Az alábbi adatok az oradeai ipartestület adatai, de jól tennek az egyes ipartestületek, hogyha hasonlóan összegyűjtjenek a tanoncok elhelyezkedésére vonatkozó összes adataikat és ezeket az adatokat az „Az Iparos”-ban nyilvánosságra hozva, Szabó Béni szűcsmeister kartársunknak, az ország egyetlen iparos képviselőjének is birtokába jutnának. Szabó Béni nemcsak a magyar iparoságnak hivatásos képviselője, hanem túl minden pártpolitikán, valamennyi hazai iparosnak is. Képpen ezért egyetemes iparos érdekből bizalommal lehet iránta minden ipartestület. Azokat az adatokat, amelyekkel minden kétséget kizáróan ki lehet húzni az ingatag alapot az alminiszter úr hirdett törvénytervezete alól, a legjobb helyre juttatjuk, Szabó Béni iparosképviselőnk kezéhez.

Ezek után beszéljenek a számok:

Az oradeai ipartestületnél 1933-ban a következő tanoncszerződéseket kötötték: 75 román, 215 magyar, 57 zsidó.

A 75 román tanonc közül elhelyezést nyert:

14 ifjú román iparosnál,
25 ifjú magyar iparosnál,
25 ifjú zsidó iparosnál,
11 ifjú a Phoebus és Carmen gyáraknál.

Az 1934-ik évben szerződött tanoncok:
78 román, 317 magyar, 49 zsidó.

Abundentia legislației noastre se datorește acestui spirit iconoclast, care nu îngăduie să se clădească tradiții de administrație și organizare, bazate pe experiență.

Fiecare guvern se crede obligat să revoluționeze întreaga administrație a țării și fiindcă nici unul n'are timp să îmbrățișeze o lucrare așa de vastă, toate se mărginesc să facă crâmpes care modifică și schimbă totul, fără să aibă în vedere doar obiectul pământului.

Continuitatea fiind o chestiune de tradiție și de civilizație este greu să admitem că ea ar putea fi introdusă în moravurile noastre politice printr-o lege sau printr-o reformă. Trebuie să așteptăm efectul timpului și al educației multime din care se recrutează conducătorii. Până atunci, presa poate îndeplini un rol folositor opunându-se tuturor tendințelor de inovare, fără să se lădrească decât dorința de originalitate a ministrului.

A 78 román tanuló közül elhelyezést nyert:
24 ifjú román iparosnál,
29 ifjú magyar iparosnál,
17 ifjú zsidó iparosnál,
8 ifjú a Phoebus és Carmen gyárakban.
1935-ben szerződött tanoncok:
66 román, 215 magyar, 54 zsidó.
A 66 román tanonc elhelyezést nyert:
18 ifjú román iparosnál,
25 ifjú magyar iparosnál,
19 ifjú zsidó iparosnál,
4 ifjú a Phoebus és Carmen gyárakban.

Ezeket kívüli szerződött nagy számban a munkakamaránál is tanoncokat. A munkakamara szintén számot adhatnak sáfarkodásukról. Bizonyára tanulságos adatokat szolgáltathatnak az általuk szerződött tanoncok nemzetiségi eloszlásáról és arról, hogy hány tanoncot szerződtek román és hányat kisebbségi iparosokhoz.

Ezek a számok és a tapasztalatok azt bizonyítják, hogy

a román ifjak kényszer nélkül nyerne elhelyezést kisebbségi iparosoknál és egyetlen egy sem szorult ki az ipari pályáról, aki iparos akart lenni.

A törvénytervező alminiszter úr azonban kevesli ezeket a számokat. Ő gyorsabb tempóban és túlnyomó számban akarja a román ifjakat ipari pályára képezíteni, mert a román társadalomban egy művelt iparos középvezetést akar minden természetes fejlődés nélkül, pár év alatt erőszakkal, magas bírságokkal, iparmegvonásokkal és tömőccel kikényszeríteni, kialakítani.

Ha igaz az, amit állítok és bizonyítok, hogy egy román ifjú sem sárthatott ki az ipari pályáról, aki iparos akart lenni és ahhoz való képességgel bírt, akkor

honnan akarja venni az alminiszter úr azt a tömeget, aiskből az új iparos generációt akarja megteremtteni?

Azt mondja, hogy: „A falusi paraszti tömegeket akarja visszavezetni a városokba az iparosítás útján.” Hát ha az a paraszttömeg nem akar iparos lenni? Hiszen ahhoz, hogy ilyen nagyobb tömegben jöjjenek a falusi parasztok a városba, ipari pályákra, ahhoz nem csak rábeszélés, hanem példákra való rámutatás kell, hogy lássa a falusi ember a városi iparos boldogulását. Hol lehet ma az iparosok közt ilyen példákat mutatni?

Kérdem meg a városi román iparost?

Vagy mutassuk meg nekik az ingyen ebédet, vagy a méter fiért és 100 leírt sorfalat álló, munkanélküli ipari szakmunkások tömegét, akik egyből segélyre egész tálen nem számíthatnak? Vagy vezessük végig azokon a raktárokon, ahova a iparosoktól szállítják a legtöbb zálogot a végrehajtók? Vagy mutassuk meg a telekkönyvet, ahol a jobbmóduaknak látszó iparosok teherterhelési beszélnek hangosan az iparosok boldogulásáról? És ha mindezt jótékony homályban hagyják és csakugyan sikerülne olyan csábító képet rajzolni a városi iparos életéről, a melynek láttán tömegesen tömődne a falusi paraszti ifjak ipari pályára és néhány év alatt meglesz számszerint a remélt iparos tömeg, nem jár-e ugye ezekkel az állam, mint az iskolákat végzett állás nélküli proletár sereggel, akik állást, hivatalt, kenyeret követelnek, követelik azt, amit ígért nekik? Ez az a proletár sereg, amelyik egymásután vezet a rohamokat a kisebbségi tisztviselők állásáért, és borítja fel a társadalom békéjét, akiket nem lehet az uccáról leszorítani gumibotokkal, sőt erősebb eszközökkel sem és nincsen nagyobb gondja egyetlen kormányának és politikusnak sem, mint ennek a nagy problémának a megoldása és hiába a kisebbségi tisztviselők kiűldözése, még sincsen elegendő hivatal a tömegesen iskolázott ifjak számára.

Ezt az elégedetlen, lázongó tömeget akarják egy még nagyobb ipari munkanélküli tömeggel szaporítani?

Annak a gazdasági fellendülésnek még távoli, halvány körvonalai sem láthatók sehol, a melytől remélni lehetne, hogy az új iparos tömegek megtalálják majd boldogulásukat. Ha pedig ez nem következik be, aszerencsétlenségbe döntik azokat a paraszttömegeket, akik most földhöz jutottak és szorgalmas munkájuk után,

Felelemlik Timişoarán a vágóhídi díjakat, hogy a hűtőberendezés több milliós befektetéseit törleszteni tudják

Ismételtan szó esett arról, hogy a timişoari városi vágóhíd mai berendezése már nem felel meg a követelményeknek. A város már a múlt esztendőben elhatározta, hogy a vágóhidat modernizálja és ott új hűtőberendezéseket létesít. Erre a célra nyolc millió lejre van szükség. A város ezt a pénzt a postatakarékpénztártól veszi kölcsön. A kölcsönt öt esztendő alatt kell visszafizetni a vágóhídi díjakból. A város vezetősége azonban úgy találja, hogy a jelenlegi vágóhídi díjak mellett a törlesztési kötelezettségnek nem tud eleget tenni és ezért szükségesnek mutatkozik a díjak felemelése. Arra hivatkoznak, hogy a múlt évben a vágatási díjakból mindössze egymillió lej maradt meg. Ezzel szemben a mészárosok és hentesek véleménye szerint a múlt évben vágatási díjak

fejében körülbelül négy millió lej folyt be és lehetetlen, hogy azokból három millió lejt adtak volna ki. A város arra az alíaspontra nyelkezik, hogy ezt a három millió lejt olyan kiadásokra fordították, amelyeket ugyancsak a vágatási díjakból kell fedezni.

A városnázán az a vélemény alakult ki, hogy feltétlenül szükséges a vágatási díjak felemelése. A hentesek és mészárosok ezzel szemben legfeljebb huszonöt százalékos díjemelést hajlandók elfogadni és azt a kívánságukat fejezték ki, hogy a város a kölcsön visszafizetésére eszközöljön ki hosszabb időt, egyben felvetődött az a terv is, hogy a vagonodon nyilvános hűtőházat is létesítsenek, amelynek jövedelmét ugyancsak a modernizálási kölcsön törlesztésére fordítanák.

ha nem is fényesen, de kis igényüket kielégítő módon élnek, nem rongyoskodnak, nem éheznek, az állam a hónuk alá nyúl és támogatja. De ki támogatja ma, akár a román iparost is mással, mint azokkal a kétes előnyökkel, amikben a különböző közszállításoknál részesülnek?

Szinte holt bizonyossággal meg lehet jósolni azt is, hogy a törvénytervezet alapján nem is éri el küzött célját, mert 7 osztály elvégzéséhez köti az iparostanoncok felvételét, már pedig köz tudott dolog, hogy aki ma 7 osztályú iskolai bizonyítvánnyal rendelkezik, nem szánja el magát arra, hogy egy kétes dícsősséggel járó ipari pályán 3 évi inaskodás és 3 évi munkanélküliséggel tarkított és nyomorúsággal teljes segédi gyakorlat után kezdje meg azt az iparos existenciát, amelyről oly sok jót mondtak neki, de a 6 év alatt mindannak az ellenkezőjét tapasztalja. Ellenben minden törekvése az lesz, hogy a 7 osztályával valamely hivatali pályán, akár végrehajtó, akár segédkezelő, vagy mint a kisebbségi cégekbe oktroyált megantisztviselő keresse kenyerét, megspórolva az inas és segédi gyakorlatra szánt hat esztendőt.

Nem kéből kapott oktatás az, hanem maga az élet.

Tessék csak utána nézni, hogy a szakiskolákban kiképzett ifjakról hány marad hűmmondónak az ipari pályán? Ezenben hány különböző hivatalban lehet találkozni szakiskolát végzett ifjakkal. Hányan mentek ipari pályáról kicsi, de biztos fizetésű hivatalba, vagy más alkalmazásba? Hivatalnok, végrehajtó, közbeszítő, pénzeszedő, stb. stb. Bizonyára nem azért, mert a kisebbségi iparosnál nem kapott munkát, hiszen nagy része már megértett arra, hogy önálló iparos legyen, sőt nemelyik már meg is próbálta és biztosan nem azért hagyta abba mestersegét, mert nagyon meg volt a sorával elégedve.

De tegyük fel, hogy akad elegendő olyan román ifjú, aki a törvény minden követelményének eleget tett. Elvégezte a 7 osztályt, 3 évig tanonc, 3 évig segéd volt, hol van még attól (egyes, rendkívüli tehetséget kivéve), hogy nemcsak művelt, hanem szakképzett önálló ízléssel, tervező készséggel, a kor követelményeire simuló és azzal mindenben lépést tartó iparos és műiparos is legyen? Ha ezt a célt akarjuk elérni, akkor a tanoncnak szegődött ifjuról az állam nem veheti le kezét legalább 10 éven keresztül, mint tanoncot el kell helyezni állam költségén, azt lakással, ruházattal, élelemmel el kell látni, iskoláztatni, hiszen maga a törvényeszerző mondja, hogy az ingyen adott tanoncot köteles a mester büntetés terhe mellett felvenni és megtanítani. Ha pedig felszabadulnak, számukra szaktanfolyamokat kell szervezni, évenként kiállításokat kell rendezni, ahol haladásukat bemutassák, hogy az eredményes legyen, értékes jutalmakat kell kiosztani, ösztöndíjakat alapítani, hogy azzal a kiválókat külföldi tanulmányútra küldhessék. Csak ezen az úton ismerethetjük meg azokat az ismereteket, melyeknek birtokában kell lenni azoknak, akik a művelt iparos középvezetést képesítik. Ez lehet az az alap, amire az ipar továbbfejlődését lehet felépíteni.

Eddig sem volt ez másképpen. A régi Magyarországon a kilencvenes évek elején, a téli hónapokra, államköltségen, ingyenes továbbképző tanfolyamokat szerveztek, amelyeknek előadói a különböző szakmák, így az asztalos, lakatos, bádógos, szabó, cipész stb. legkiválóbbjai voltak. Én, mint faluról jött segéd, aki semmiféle tanonciszkolai oktatásban nem részesültem, mint fiatal segéd, kezdettől szorgalmas látogatója voltam ezeknek a tanfolyamoknak és ott szerezttem meg azokat az ismereteket, amelyek birtokában nemcsak műasztalos lehettem, hanem 16 éven át szakrajzot tanítottam ezeken a tanfolyamokon.

Ezeket a tanfolyamokat a román állam szűntette meg. Vagy azért, mert nem volt rá pénz, ami ma még kevésbé van, vagy azért, mert románul jól tudó képzett szakiparost nem talált. Mindenképpen pótolhatatlan nagy veszteség az iparra, mert azóta szűnt le a segédmunkásoknak és ezt követőleg az iparosnak is a szakértelmi színvonalja.

Megszüntették a két évenként tartott tanonc munkakiállításokat is. A tekintélyes összegeket kitevő magán- és városi alapítványok, amelyből szép jutalmakat kaptak a tanoncok, valahol elka-ldottak, semmit sem tudunk róla. Akik nemzeti ipart akarnak, azok ne börtönt készítsenek a megmegelő és elismert képességű kisebbségi iparosok számára. Sokkal eredményesebb lenne, ha ezeket támogatnák, komolyan megjutalmaznák sikeres fáradozásukért. Hiszen, ha én bárhol jelenek meg figyelmet keltő iparművészeti alkotással, ha magyar vagyok, akkor is a román ipart képviselem, mert román állampolgár vagyok! Ha minden dicsőret és elismerés a román iparnak szól elsősorban és csak másodsorban az egyéneknek.

Ezekből látható, hogy nem kényszerrel, nem iparmegvonással és börtönnel kell és lehet az ipart fejleszteni, hanem arra alkalmas szakértők megnyerésével, megfizetésével és óriási áldozatkészséggel, mert a tanoncot kezdettől anyagi támogatásban kell részesíteni, ha pedig már mester lett, olcsó kölcsön, műhelyfelszerelés, közműhelyek létesítése által lehet versenyképesé tenni!

Ez az áldozatkészség hiányzott eddig a hivatalos körök részéről a román ifjak számára! Nem a kisebbségi iparosok zárták be ajtajukat a román ifjak előtt, hanem az állami szakiskolák. Pár év előtt hűmmondónak is alig akadt az oradeai szakiskolákban kisebbségi növendék. Lehoztak mőc-fuukat a hegyekből, ingyen helyezték el a tanoncotthonokban, ingyen oktatták a szakiskolában és amikor már 3-4 évet elvégeztek, bedugult az államsegély és a fizetési nem tudó növendékek visszamohettek az eke szarvához, vagy a dőma eszkábáláshoz.

Ma az iskola növendékeinek túlnyomó többsége kisebbségi, mert a falusi paraszt nem tudja megfizetni az internátusi és az oktatási díjakat. Ezeket kellene megszavlelni az illetékes tényszerzőknek, mert így magasabb nézőponthól, emelkedettebb szellemben keresnék a nemzeti ipar fejlesztésének lehetőségét!

Eltalasztották a timisoarai iparosnaggyűlést

A timisoarai ipartestület az új ipartörvény ügyében január 12-re Timisoarára iparoskongresszust tervezett, amelyre a miniszter már az engedélyt is megadta. Tekintettel arra, hogy a kormány elhatározta az új ipartörvény javaslatának alapos átdolgozását, az ipartestület elhatározta, hogy a kongresszust későbbben megállapítandó időre halasztja el.

ENYELGES.

— Vedd tudomásul, hogy abesszin-dívat következik.
— És az mi?
— Ha nem adsz pénzt egy abesszin-kosztümre, megeszlek

Mégis megtartják a szakkamarák társulató közgyűlést, mert az ideiglenes bizottsági állapot tarthatatlanná vált.

A Prezentul című közgazdasági lap érdekes jogi problémát vetett fel. A lap szerint az ország legtöbb szakkamarái élén nem választotti vezetőség, hanem ideiglenes bizottság áll. A Prezentul idézi az erre vonatkozó törvényszakaszt, amelyből kitűnik, hogy a választásokat három hónapon belül meg kell tartani. Ezzel szemben számos kamara ügyeit már két esztendő óta ideiglenes bizottság intézi. A fejtegetések alapján a lap arra a megállapításra jut, hogy a szakkamarák ideiglenes bizottságainak határozatai jogilag érvénytelenek, mert ezek az ideiglenes bizottságok legfeljebb öt hónapig vezethetik a szakkamarákat. Nistor munkügyi miniszter különben kijelentette a lap munkatársa előtt, hogy a mostani helyzet tarthatatlan és indítványozni fogja a kormánynak, hogy írják ki a szakkamarák választásait.

PECH.

Kriz csodálkozva kérdezi Kraxtól.
— Mi jutott eszedbe, hogy tíz évi házasság után most született gyereketek?
— Nagyon egyszerű a dolog, — feleli Krax, — eddig nem volt annyi pénzünk, hogy gyerek is legyen.
— És?
— Nu, most már annyi se volt, hogy ne legyen

Érdekes butoreladási akció Clujon

Életbiztosítás útján fizettetik meg az új párok lakásberendezését.

A cluji bútorasztalosok módot keresnek arra, hogy az újpárok lakásberendezési gondjain könnyítsenek. A terv szerint a bútor öt éves részletfizetésre tulajdonjogfentartással úgy fogják eladni, hogy a fiatal házaspár életbiztosítást kötnék a bútor árának biztosítására. A biztosítás díját a fizetési részletekbe beszámítják.

Az erre vonatkozó tárgyalások most folynak a biztosítótársaságokkal.

DIKTAT.

„Sehr geehrter Herr!“, diktiert der Chef, „Meine Sekretarin ist ein gebildeter Mensch, und deshalb kann sie meine Meinung über Sie nicht niederschreiben. Ich bin ein Ehrenmann, darum kann ich sie ihr nicht diktieren. Aber Sie, der Sie keines von beiden sind, dürfen sie sich ruhig denken.“

A méhészek nem fizetnek kereskedelmi adót.

A Satu-Mare-i mezőgazdasági kamara közlése tette a pénzügyminiszter rendeletét, amely szerint a földbirtokosok a méhészetből származó jövedelem után, tekintettel arra, hogy ez az ágazat is a mezőgazdaság körébe tartozik, kereskedelmi adót nem fizetnek. Ha azonban a méhészetet valaki bérelt földön, kereskedelmi céllal folytatja, akkor köteles a kereskedelmi adót is megfizetni.

Nem vették még le napirendről végérvényesen Roman Valer ipartörvénytervezetét

Az aradi ipartestület szerepe a sérelmes törvénytervezet ellen indult országos iparosmozgalomban. — A cluji ipartestület naggyűlésére Vulcu I. Maxim elnököt küldi ki az aradi ipartestület, a később összehívandó braşovi naggyűlésen két delegátussal képviselteti magát.

Az aradi ipartestületi iroda díjtalanul kitölti az iparügyi minisztérium kérdőívét

E hó 14-én tartotta rendes havi előjárósági ülését Vulcu I. Maxim ipartestületi elnök vezetésével az aradi ipartestület. Az ipartestület munkája iránti érdeklődés fokozódását bizonyítja, hogy az előjárósági ülésen nagy számban vettek részt a tagok.

A múlt ülés jegyzőkönyvének, a pénztári jelentés és a titkár havi jelentésének szokványos pontjai után sor került az előjárósági ülés nagy várakozással fogadott következő pontjára, hogy a megüresedett titkári állás betöltése ügyében döntsenek. Az előjáróság egyhangú határozata alapján az ipartestületi titkári állást nem töltötte be az alapszabályok szerinti hat esztendői időtartamra, mert az ipartestület nem vállalta a hosszú lejáratu szerződés anyagi terheit a jelenlegi viszonyok között, amikor az ipartestület sorsa annyira bizonytalan. Dolga Mircea jelenlegi titkárt azonban továbbra is alkalmazták, de nem régi minőségében, hanem mint az ipartestületi iroda vezetőjét új szerződéssel a munkügyi törvény vonatkozó szakaszai alapján. Dolga Mirceanak új szerződése értelmében nem áll jogában a határozat szerint az ipartestület által kibocsátott hivatalos aktákra a nevét mint titkárnak aláírnia, hanem helyette Moskovitz Izidor alelnök végzi az akták ellenjegyzését.

Hosszu és érdekes vita következett ezután a Roman Valer aministrer ipartörvénytervezetével kapcsolatban. Moskovitz alelnök jelentette, hogy az aradi ipartestület által kezdeményezett mozgalomhoz, amelynek az volt a célja, hogy a törvénytervezet ellen az ipartestületek veszélyeztetett egzisztenciája érdekében országos gyűlés tartassék, Salonta, Ludos, Salaj, Braşov, Sibiu, Pâncota, Sîria ipartestületei jelentették be csatlakozásukat. Közölte az alelnök, hogy e hó 19-én Clujon tart az ipartestület országos jellegű naggyűlést, de megemlítette azt is, hogy a gyűlés iránt nincs nagy bizalma, mert annak tárgysorozataon nemcsak Roman Valer ipartörvénytervezete szerepel, hanem más problémák is és így annak munkaképessége bizonytalan.

Megemlítette az alelnök, hogy Szabó Béni braşovi ipartestületi elnöktől az aradi ipartestülethez megkeresés érkezett, amelyben Szabó Béni felajánlja, hogy Braşov ipartestülete megrendezi Roman Valer ismeretes törvénytervezete ellen az országos iparos naggyűlést, de hangoztatta ez a megkeresés, hogy amennyiben a Clujra összehívott iparos naggyűlés az aradi mozgalom eredménye, úgy Braşov elláll attól, hogy külön naggyűlést hívjon össze. Szabó Bénytől távirat is érkezett.

kezett, amelyben a népszerű iparos képviselő sürgeti az aradi ipartestület választát.

Az előjáróság hosszasan tárgyalta ezt a kérdést. A felszólalások egész sorozata állapította meg, hogy Szabó Béni működése elsősorban iparos jellegű és így az iparoság nemzetiségi különbség nélkül örömmel veheti, hogyha a széleskörű bucuresti összeköttetésekkel rendelkező iparosvezér veszi a kezébe az alminiszter törvénytervezete ellen indult iparosmozgalom irányítását. Előnyös ez az iparoságra nézve azért is, mert éppen a Szabó Béni leveleiből értesülünk, amelyet az aradi ipartestülethez intézett, hogy

Roman Valer törvénytervezetét még nem vették le a kormány végleges napirendről, hanem azt csak módosítani szándékoznak és nagyon valószínű, hogy a törvénytervezetnek czokat a részeit, amelyek az iparoságra vonatkoznak, benne hagyják a törvénytervezetben.

Az előjárósági ülés végül is arra az álláspont-ra helyezkedett, hogy a cluji ipartestület naggyűlésére Vulcu I. Maxim elnököt küldi ki az ipartestület képviseletében, míg a braşovi naggyűlésre, amelyet föltétlenül összehívandónak mond ki, az ipartestület kellő képviseltetése érdekében nemcsak Vulcu I. Maxim elnököt, hanem Moskovitz Izidor alelnököt is kiküldi. Vulcu I. Maxim és Feier L. Lajos indítványára kimondja az előjáróság, hogy interveniálni fognak,

hívja meg a braşovi naggyűlés előkészítő bizottsága a naggyűlésre Roman Valer alminisztert is.

Az előjárósági ülés egyhangulag kimondotta azt is, hogy az Aradkörnyéki ipartestületek között propagandát fognak csinálni, hogy valamennyien képviseltesék magukat a braşovi naggyűlésen.

A nemzeti munka védelméről szóló törvénnyel kapcsolatban most megjelent miniszteri rendelet szerint, mint lapunk múlt számában mi is részletesen megírtuk, a személyzeti kimutatásokat az iparosoknak is ki kell tölteniük és el kell juttatniuk az iparügyi minisztériumhoz. Mivel ezeknek az íveknek a kitöltése igen bonyolult és mivel a helytelen kitöltésnek igen súlyos pénzbírságok lehetnek a következményei, Moskovitz Izidor javaslatára az előjárósági ülés kimondotta, hogy az aradi ipartestületi iroda minden délután fél négytől hatig az iparosok rendelkezésére áll és minden jelentkező iparosnak kitölti az előírás szerinti személyzeti kimutatás blankettáját.

Tizenkilenc új iparendedély és nyolc iparbeszüntetés Aradon

Az aradi ipartestület kimutatása szerint múlt év december havában 19 új iparendedélyt váltottak Aradon és nyolc iparos szüntette be működését.

Új iparendedélyt váltottak: Blaj Nicolae cipész, Mihailovits Gyula lakatos és bádgos, Schlosser Ferenc mérnök, szappanüzemre, Vörös Mátyás sütő, Höhn József szabó és sepkakészítő, Hulbar Gheorghe húsiparos, Pinter István cipész, özv. Gürtlich Agostonné sütő, Friedmann S. József szövőde, özv. Czudar Istvánné nőiszabó, Turuc Coriolan húsiparos, Szabó Imréné kalapos, Chimigieru Dimitrie sütő, Dascan Salamon cipész, Stana Teodor borbély, Kereszturi György asztalos, Borsi Sándor asztalos, Almásy és Kiss lakatosok és műszerészek, Urban Lajos borbély.

Iparunkat beszüntették: Rózsa Lajos kőfaragó, Gallik Arthurné nőfodrász, Arzenov Ioan kovács, Dellin Sándor lakatos, Volentir és Mercea asztalosok, Nyári Balázs borbély, özv. Schindt Lajosné szobafestő, Andra Petre borbély.

ISKOLAI FELADAT.

Az iskolában a kislányok azt a feladatot kapták, hogy az árva gyerekekről írjanak dolgozatot. A kis Pipika ezt írta:

„Kovács Mancika árva gyerek volt, nem volt sem apja, sem anyja. A nagynénije szánalomból szülte őt a világra.“

SCHIMBARE DE AER.

Ea: Medicul mi-a recomandat să schimb aerul...

El: Bine! Dacă nu-ți convine aerul de aici din Dealul Spirei... o să caut o locuință la Oberl...

Jogesetek a kisipar köréből

Mikor iparos és mikor kereskedő a húsiparos.

A timisoarai tábla ötös tanácsának Sectia III. Pisz. 335—1933. sz. alatt egy adófelebbezési ügyben hozott elvi döntvénye.

Az alábbi jogeset egy bányási húsiparos adóügyével foglalkozik és így húsiparos olvasóink között általános érdeklődésre tarthat számot.

Gh. S. húsiparost a kivétési jegyzőkönyv szerint 16 százalékos kvótával rótták meg 224.000 lejben megállapított adóalapja után. A kivétési jegyzőkönyv magas százaléka ellen az adóalany felebbezéssel élt, a következő indokokat hozva fel:

A kivetés súlyos és alaptalan, mert a 16 százalékos kvóta alkalmazása tévedésen alapul. Az adóalany nem kereskedő, hanem iparos és nem 16, hanem 12 százalékos kvóta alá esik. Felebbezésében hivatkozott az adóalany az adótörvény 48-ik paragrafusára, valamint az elvégzett munkáról szóló törvény első és második szakaszaira és végül az 1884-ik évi törvény 17-ik cikkének rendelkezéseire, amelyek szerint a húsiparos nem kereskedő, hanem iparos.

A felebbezési bizottság helyt adott a felebbezésnek és nemcsak hogy a 16 százalékos kvótát csökkentette 12 százalékra, hanem csökkentette az adóalany kereskedelmi alapon megállapított adóalapját is.

A timisoarai királyi tábla, mint felebbezési bíróság megsemmisítette a felebbezési bizottság fenti határozatát és az ügy újra való tárgyalását rendelte el. A másáros és hentes — mondotta ki a tábla. — elvben kereskedőnek minősítendő, mert nemcsak az ipartörvény rendelkezései alkalmazhatók az általa üzemeltetett foglalkozási ágra, hanem a kereskedelmi törvények határozata is. Amikor a húsiparos kereskedelmi üzleteket köt és ezeket az üzleteket rendszeresen folytatja, kereskedőnek minősítendő. Az a ténykörülmeny, hogy ezeket a kereskedelmi üzleteket az ipartörvényben foglalt külön szabályok betartásával kötheti, egymagában nem jelent még azt, hogy a húsiparos kizárólag iparos és kereskedőnek nem minősíthető.

Annak eldöntése, hogy a húsiparos kereskedőnek minősítendő-e, avagy iparosnak, a fentiek szerint attól függ, hogy csak iparát gyakorolja-e, avagy annak gyakorlása közben nem folytat-e kereskedelmi tevékenységet, azaz nem köt-e olyan üzleteket, amelyek a törvény értelmében kereskedelmi ügyletnek minősíthetők.

A fenti tény a timisoarai tábla idézett elvi döntése szerint a húsiparos által vezetett üzleti könyvekből és a húsiparos által végzett üzleti tevékenység egyéb tényeiből állapítandó meg.

A timisoarai tábla elvi döntése szerint az adófelebbezési bizottság a folytatott ipar jellegéből állapította meg aényt, hogy Gh. S. húsiparos iparos és nem kereskedő. Azt jelenti ez, hogy nem vizsgálta meg az idézett szempontok alapján kivett adó ellen felebbező húsiparos személyes működésének tényeit, tehát a felebbezési bizottság helytelenül alkalmazta a törvényt. A tábla kimondta, hogy üzleti könyvei és üzleti tevékenységének tényei alapján folytatassa le Gh. S. húsiparos adóügyének felebbezési tárgyalását az adófelebbezési bizottság és az így rendelkezésére álló adatok alapján állapítsa meg: iparos-e a felebbező adóalany, avagy kereskedő.

Ipari magániskola növendékei akkor se minősíthetők ipari munkásoknak, ha végzett munkájuk után az iskolától jutalmakat kapnak.

A targumuresi betegsegélyző elsőfokú ítélkező bizottság 193—1935. számú elvi határozata.

S. W. targumuresi lakosné, mint egy miniszteri engedély alapján működő szövőiskola tulajdonosnője a nála jelentkezett növendékeket szövőszövővére tanította. A kurzust végző 26

Ujabb nagygyűlés Bucurestiben Roman Valer törvénytervezete ellen

A Romániai Kisiparosok Országos Szövetsége a Sfatul Negutitoresc-vel és a Kereskedők Otthonával, valamint a magánhivatalnokok és alkalmazottak szövetségével egyetemben országos kongresszust tart Bucurestiben január 26 és 27 napjain, amelyen képviseltetik magukat az ország összes érdekképviselői is, hogy az új ipartörvénytervezet elleni tiltakozásuknak határozott kifejezést adjanak és hogy az iparosság és valamennyi produktív osztály sérelmeit és kívánságait megtárgyalják.

A kongresszus Bucurestiben, a Cal. Calarasi

No. 11. szám alatt levő Tomis mozgó termében lesz megtartva.

Napirend: 1. Az új ipartörvénytervezet. Előadó Alex. Samoil szenátor. 2. Adóterhek. Előadó V. Crisan. 3. A nyersanyagok drágulása. Előadó I. Lapadatu. 4. Kézműves kamarák. Előadó Alex. Samoil szenátor. 5. Betegbiztosítás. Előadó D. Adamescu és D. Ionescu-Galati. 6. Ipari hitel és szállítási kedvezmények az államvasutakon. Előadó Barbu Radulescu. 7. Közös front. Előadó S. Margulius. 8. A közös front vezetőségének megválasztása.

Kivizsgálja végre a miniszterium, hogy mi idézte elő Braşovban a tanoncoktatás csődjét

Az Iparos is beszámolt már azokról az áldatlan állapotokról, amelyek a brasovi tanoncoktatás körül dúlnak.

Az elmúlt évben a város minden negyedében fentartottak egy-egy tanonciskolát. Egyet a Közép-uccában, egyet az Egres-uccában, a harmadikat pedig a bolgárségi Popaziu-féle magániskolában és így minden városrészben tanultak a tanoncok.

Az 1935—36-os iskolaévben azután a közoktatásiügyi miniszterium bevezette a délutáni oktatást és így

egyetlen állami iskola sem adta át a helyiségeit délutánra a tanoncoknak, még azért a tekintélyes 40 ezer lejes városrészéért sem, amelyet a brasovi iparosok egy helyi-

ségért fizettek minden évben.

Igy azután a három tanonciskola egyszerűen megszűnt. A tanoncok most egyetlen helyiségben tanulnak és mivel a helyiség túlszűkült 1500 tanulóból csak 1200-at vettek fel, mert több részére már nem volt hely...

A brasovi ipartestület és Szabó Béni képviselő többször közbenjárt a miniszteriumban, hogy ezeket az áldatlan állapotokat szüntessék be.

A miniszterium eddig nem vette figyelembe az iparostársadalom tiltakozását, most azután az egyre növekvő elkeseredés nyomására elhatározta, hogy kivizsgálja a brasovi tanoncoktatás ügyét és a jövőben dönteni fog majd afelett, hogy milyen megoldással hozza helyre a tönkretett brasovi iparosoktatást.

Közgazdasági horoszkóp

A Viitorul írja:

Az elmúlt év mérlege a béke szempontjából deficittelet zárult. Ez a legelő sajnálatos megállapításunk. Nem keressük ennek okát és nem akarunk senkit felelőssé tenni. — A kérdés igen bonyolult, egyébként pedig élénk emlélkünkben vannak még az események. Ezek bírálását átengedjük a történelemnek. Mi csak a következményeket vizsgáljuk a logikus összefüggést keresünk a jövővel. Az 1914—1918 években lefolyt világháború után a népszövetségen át remény nyílt hosszú békére, tekintet nélkül győzre, legyőzötre, vagy semlegesekre, akik mind óriási gazdasági és pénzügyi válságnak voltak kitéve, mert hiszen a háború semmit sem hagyott épen. Ez az egyenlőség a Népszövetségben a háború után balzsamot jelentett a nyitott sebekekre. A nagy államférfiak, köztük Briand, mindent elkövettek a Népszövetség tekintélyének emelésére, hogy legyen egy oly nemzetközi szerv, amely meghatározza a szankciókat és ugyanakkor a felelősséget a támadóval szemben. Mégis különbségek mutatkoztak felfogásban és alkalmazásban e téren. Nem akarunk rámutatni arra, hogyan gyöngült ennek a nemzetközi

szövetségi iskolai növendék tanulás közben az iskolában produktív szövőszövősi munkát végzett, amit az iskola tulajdonosnője a növendékeknek olyan módon honorált, hogy egy-egy sikerült szövőszövősnél esetenként, de nem állandóan és rendszeresen, jutalomban részesítette az iskola növendékeit.

A betegsegélyző ellenőre egy kiszállás alkalmával azt a megállapítást tette, hogy az iskola növendékei a műhelyben rendszeres ipari munkát végeznek, aminek fejében fizetést is kapnak és követelte, hogy a szövetségi iskola tulajdonosa 25 növendékét, mint alkalmazottat a biztosító pénztárnál biztosítsa és utánuk az esedékes munkásbiztosítási díjakat fizesse. Elmaradt munkásbiztosítási díjak címén 2.225 lej követelt a betegsegélyző pénztár.

A szövetségi iskola tulajdonosnője a fenti megállapítás ellen felfolyamodással élt. Arra hivat-

szervnek alapja és nem foglalkozunk ennek okával sem. Elég, ha megállapítjuk, hogy a béke, egyezmények gyorsan el voltak feledtetve és az emberiség néhány hónappal előbb az olasz-ahesszin háborúra ébredt. Azt hittük, hogy a háború végkép eltűnt és újra aktuális lett, anélkül, hogy a világháború évfolyama előrehaladt koránál fogva fel lehetne mentve és nem kerülne sor ismét a lövészárkok megtöltésére. Egyelőre csak Afrikában van háború. Európa „direkt” nem vesz részt ebben csupán az olasz csapatokkal és Anglia és Franciaország néhány rendezabállyal. Az idegesség mégis emelkedett és feltűntek azok is, akik a szavakban szeretnek halászni ilyen esetben. A láthatár sötét, fekete felhőkkel van telve, amelyek vihart jelentenek. Ilyen viszonyok közt üdvözöljük az új évet.

FIGYELMES UNOKAÖCCS.

Mandula bemegy a rádióüzletbe és így szól:

— Kérek egy négylámpás rádiót, de jó lesz lámpák nélkül is.

— De, kérem, — mondja a segéd — lámpák nélkül a rádió nem szól.

— Az nem baj. Születésnap ajándékul veszem egy süket nagybácsimnak.

kozott, hogy üzemne ipari magániskola és az annak keretében a növendékeknek nyújtott prémiumok nem bírnak a fizetés jellegével, tehát a növendékek azon a címen, hogy időnként ilyen jutalmakban részesülnek, nem minősíthetők munkásoknak és így nem vonatkoztatható rájuk a munkásokra érvényes betegsegélyzői rend sem.

Az elsőfokú ítélkező bizottság helyt adott a felfolyamodásnak és kimondta, hogy a fent említett jutalmak nyújtása szakiskolákban általános szokás és nem jelenti azt, hogy a növendékek ipari alkalmazottak volnának. Megállapította az ítélkező bizottság, hogy a szövetségi iskola különben is speciális miniszteri engedéllyel működik, amely miniszteri engedély magániskolának minősíti, tehát ezen az alapon sem lehet ipari üzemnek deklarálni.

Közi: KELE SANDOR dr.

Reuniunea Civilă de Binefacere din Arad.

Convocare.

Reuniunea Civilă de Binefacere din Arad ţine la 26 Ianuarie 1936 ora 10 a. m. în sala de lectură a Căminului Industrişilor din Arad Str. Bratianu 18.

adunare generală ordinară

la care cu onoare invităm şi pe această cale pe toţi membrii Reuniunii.

Intrucât Dnii membri nu se vor prezenta în număr suficient de a poate decide, adunarea generală ordinară se va ţine la 2 Februarie 1936 orele 10 a. m. în acelaşi local, — cu aceeaşi ordine de zi şi fără considerare la numărul celor prezenţi va aduce conf. legii hotărâri valide.

Ordinea de zi

1. Cuvântarea de deschidere a Preşedintelui.
  2. Dare de seamă anuală.
  3. Dare de seamă a Comitetului Cenzorilor, prezentarea Bilanţului despre gestiunea trecută, descărcarea cenzorilor şi a conducătorilor.
  4. Bugetul pe anul 1936.
  5. Alegerea Comitetului de Cenzori pe anul 1936.
  6. Completarea lucrurilor devenite vacante în conducerea instituţiei.
  7. Eventuale propuneri.
  8. Încheierea şedinţei.
- Arad, la 14 Ianuarie 1936.

Cu toată stăruie

s. s. MAXIM VULOU
Preşedintele Reuniunii.

Arad Polgári Jótékony Egyesület.

Meghívó.

Az „Arad Polgári Jótékony Egyesület” tisztelt tagjait van szerencsém az 1936. évi január hó 26-án, d. a. 10 órákor, az „Iparos Otthon” olvasótermében (Str. Bratianu 18.) tartandó

rendes évi közgyűlésre

az úton is tisztelettel meghívni.

Amennyiben az időpontban a közgyűlés a megjelentek elégtelen száma miatt nem volna határozatképes, úgy a közgyűlés u. a. helyen és időben és u. a. tárgysorozattal f. é. február hó 2-án fog megtartani, amikor is a jelenlévők számára való tekintet nélkül, határozni fog.

A közgyűlés tárgyal:

1. Elnöki megnyitó.
  2. Évi jelentés.
  3. A számvizsgáló bizottság jelentése; zárszámadás, mérleg bemutatása, a számvizsgáló bizottság és a vezetőség részére a felmentvény megszavazása.
  4. 1936 évi költségvetésbírászat bemutatása.
  5. A számvizsgáló bizottság egy (1) évre való megválasztása.
  6. A tisztikarban időközben megüresedett tisztségek betöltése.
  7. Esetleges indítványok
  8. A közgyűlés berekesztése.
- Arad, 1936 évi január hó 14-én

Tisztelettel:

MAXIM VULOU s. k.
egyesületi elnök**SZENT ISTENI!**

Massola ur üzleti ügyben egy vidéki városba utazik és éjjelre egy szállodába megy aludni. Reggel, amikor felkel, találkozik a szállótulajdonossal, aki nagy hajlongások között megegyeztet:

— Jó reggelt, hogy méltóztatott aludni?
— Köszönöm, — mondja Massola ur, — rosszul.

— Hogy-hogy.

— Egész éjjel le se hunytam a szemem
— Talán betegnek tetszik lenni?

— Nem tetszik, de valaki egész éjjel ald a fej járhatt a szobában és fagyhatott: „Szent Isten, mennyi poloska! Ide se jövök többet!”

— Rettenetes, — szörnyűlködik a tulajdonos.
— vajjon ki lehetett?

— Hogy ki lehetett? En voltam,

Bizalmas rendeletet bocsátott ki a társadalombiztosító, hogy egy tollvonással ezer és ezer ardeali biztosítottat fosszon meg a kiérdemelt nyugdíjtól

Törvényre hivatkozik az igazságtalan és méltánytalan rendelet, amelyet csak akkor hajtának végre, amikor a tag fizetési kötelezettsége lejár és kezdődik a nyugdíjjogosultság.

Furcsa történet a kifacsart citromról

Régi panasz a társadalombiztosító pénztár ellen, hogy a rendkívül magasra megsabott járulékok ellenében meglehetősen szűkmarkúan nyújtja az ellenszolgáltatásokat. Egészen bizonyos, hogy a társadalombiztosítás intézményei és szervei ellen eddig elhangzott panaszok és sérelmek rövidesen megszaporodnak eggyel, mert az ardeali betegsegélyző pénztárak most kezdik végrehajtani a Bucurestiben levő központi pénztárnak egy olyan bizalmas rendelkezését, amelyet eddig gondosan és diszkrétan őriztek a fiókban.

Ezt a rendeletet a bucaresti központi pénztár (Cassa Centrala) 1935 november 11-ikén adta ki az 54.952 számot viselő 63-ik körrende-

letében. A címe, mert külön címe is van a rendeletnek, a következő:

„Az 1907. évi XIX. tc. értelmében önkéntesen biztosított személyek az új társadalombiztosítási törvény alapján önkéntes biztosításukat nem folytathatják.”

A rendeletnek különös érdekességét az ad, hogy csak az ardeali pénztáraknak szól.

Jelentősége pedig ennek a rendeletnek, hogy ezerszámra fosztja meg szerzett jogaitól azokat a betegpénztári tagokat, akik éveken, esetleg évtizedeken keresztül a legnagyobb jóhiszeműséggel és a legkínosabb pontossággal tették eleget a betegsegélyző pénztár jogutódjával tekintett társadalombiztosító pénztár működését szabályozó törvényes rendelkezéseknek.

Évekig elfogadta és most egyszerre nem fogadja el az illetéket a munkásbiztosító

A társadalombiztosító pénztár bucaresti központjának eddig titokban tartott rendelete néhány nappal ezelőtt pattant ki Targu-Muresen. Az ottani pénztárnak van egy tagja, aki 1911 óta, tehát kerek 25 éve, megcsakítás nélkül tagja a munkásbiztosító pénztárnak, a 1933. április óta az átszervezett társadalombiztosító pénztárnak is.

Most áprilisban töltötte be 56-ik életévét, a mikor a most érvényben levő törvény értelmében nyugdíjra volna jogosultsága. Az asztalfiókban hetek óta gondosan őrzött bizalmas rendelet azonban valószínűleg elűti attól a jogától, hogy a jól kiérdemelt nyugdíjat megkaphassa. Vagy, ha nem is űti el, de legalább megnehezíti, hogy szerzett jogai alapján ezt a nyugdíját idejében élvezhesse is!

Történetünk szenvedő hőse olyan biztos volt a dolgában, hogy egészen áprilisig már megvette és beragasztotta könyvecskéjébe az esedékes járulékok befizetésére szolgáló bélyegeket. Ezeket a törvény rendelkezései szerint havonként kell megsemmisítenni, azaz lebélyegeztetni az illetékes társadalombiztosító pénztárnál. Az 1936 januárja szóló bélyegeket néhány nappal ezelőtt vitte el lepecsételtetni, de legnagyobb meglepetésére a targumuresi pénztárnál ennek

a műveletnek elvégzését kerekán megtagadták.

Elképzelhető, milyen kínos és megsemmisítő hatású volt az a kijelentése a másik készséges s udvarias tisztviselőnek, aki a megdöbbent ügyféllel közölte, hogy:

— Sajnáljuk, de én az új törvény értelmében nem tekinthető biztosított tagnak a önkéntes biztosítása nem érvényes!

Mellekesen említjük meg, hogy a bizalmas rendelettel teremtett szavars helyzet első számú áldozata az új társadalombiztosítási törvény életbe léptetése óta évi 1800 lej járulékot fizetett a pénztárnál s annak havi esedékességét a társadalombiztosító a legnagyobb készséggel mindig el is fogadta. Elfogadta nemcsak a múltban, hanem a Cassa Centrala fent idézett rendeletének megérkezése után is. A rendeletet tudniillik november 13-án, 8774 szám alatt írtatták be a targumuresi pénztárnál!

A társadalombiztosítónak tehát „volt szíve” ahhoz, hogy még novemberre és decemberre is könyörtelen kapzsisággal elvegye az önkéntes biztosítottak csoportjába tartozó tagok pénzét, hogy január elején szemérmetlen ridegséggel mondja a számlákba: biztosításuk nem érvényes és pénzeik elvesztek, hiszen jogaik már nincsenek!

Több ezer áldozata van az új rendeletnek

Ha az előbbiekben részletesen ismertetett targumuresi eset csak egyetlen elszigetelt példa volna, akkor is nagy figyelmet érdemelné, mint rendkívül érdekes és bonyolult jogi kérdés: megfosztható-e valaki házi körrendelet útján olyan jogoktól, amelyeket az illető szentesített törvény gyakorlása közben éveken át fizetési kötelezettséggel szerzett meg?

A targumuresi eset azonban nem egyedülálló s jelentősége annál súlyosabb, mert a Cassa Centrala 63. számú 1935. évi körrendelete azokon a területeken, ahol az 1907. évi XIX. törvény valaha érvényben volt, ezekre megy a szerzett jogaitól máról-holnapra egyetlen tollvonással megfosztott kisegyzetenciák száma.

Ennek a rendeletnek meglehetősen alattomos végrehajtása már egymagában is elárulja a burkolt szándékot és a muttyomban kitűzött célt: úgy venni el néhány ezer biztosított tag szerzett jogait, hogy azok még az utolsó pillanatig is fizessék a járulékokat és csak akkor tudják meg a Cassa Centrala rendeletében rájuk váró sort, amikor már csak 8—10 hét választja el őket nyugdíjjogosultságuk megkezdésétől.

A kifacsart citrom tragikus sorsa ez, amely

ből az utolsó cseppet is brutálisan kiszajtolják, mielőtt a szemétre löknék.

Ezt a tendenciát a targumuresi esetben pontosan be is tartották.

A rendelet első számú áldozatával is csak azért közölték most a megváltozott helyzetet, mert a társadalombiztosító pénztár átszervezéséről szóló 1933 április 4-én kihirdetett törvény 59. szakasza értelmében az önkéntes biztosítottak csoportjába tartozók jogai csak a járulékok fizetésének legalább 8 heti szünete esetén vesznek el.

A fenti esetben pedig gondoskodni kellett arról, hogy az április elején még fennálló 12 hétre a tag ne lehessen eleget fizetési kötelezettségének.

Finta Zoltán.

ORGANUL CEL MAI VITAL.

— Inchipuieşte-ţi! Chirurgul X. a suu stomacul doamnei E. şi ea se simte bine!...

— Ehehe! Stomac ca stomac! Dar dacă m scoate limba, marea năruşădecă!

ÉRDEKES BESZÉLGETÉS A TECHNOKRÁCIÁRÓL

Csökkenteni akarják a világtermelést és nemzetközi zsúri engedélyével akarják függővé tenni az új szabadságnak bejegyzését. — Huszadik életévén alul és ötvenedik életévén felül senkinek sem szabad kenyérkereső munkát végeznie.

AZ OSZTALÉKOT NEM FIZETŐ RESZVÉNY- TÁRSASÁGOK KORA LESZ A TECHNOKRÁCIA

— Uram, egy példával fogom ön előtt rögtön megvilágítani, hogy miért van szükség a technokráciára — mondta a sorok frójának az első európai technokrata egyesület elnöke — felesleges kérdeznie, én ugyanis tudom már, mi érdekli magát.

— Vegye kérem az alábbi példát. Mr. Smith milwaukesi cigarettagyárában aselött egy „modern” gép percként 5—600 darab cigarettát készített, ma ugyanezt a munkát egy automatagép percként 2500—3000 darabbal intézi el. Vagy például: míg néhány évvel ezelőtt a berlini villamosági telepen a 225.000 kilowattot előállító 100 kéztüzelésű kazán táplálásához még 200 fűtőre volt szükség, akik az izzó forrószáru helyiségben félméternél magasabbra láptak, csurgó verejtékekkel ömlesztve a mindennapi kenyerüket, addig ma ugyanezt a munkát a fűtő és a 4 legény intézi, akik nyugodtan és pátolattiszta kézzel nem törődnek már mással, csak azzal, hogy az óránkénti 160 tonna ezemet néhány fogantyú és szabályozókar beállításával jutassák el teljesen automatikus uton a kazánba.

Ruha, amely 42-szer ellenállóbb a gyapjunál.

De még tovább megyek. Talán már hallott ön is a „ramie” csalánszövetéről, melyet most akarják az iparba vezetni. Ha ez megtörténik, úgy az egész selyem, gyapjú és pamutiparnak befejezett. Ez az új fonal, mely messze felülmúlja az összes eddigi textiliát, fehér-ezüstös színezetű, selyem-simású és igen könnyen festhető. A belőle előállított ruhák kétszeres tartósabbak a pamutnál és 42-szer ellenállóbbak a gyapjunál. Vizes állapotban egyáltalában nem változik meg a olyan papírt lehet belőle előállítani, melyet kézzel nem is lehet elszakítani, viszont készítéséhez csak egy elenyésző törtrésze van szükség a mai gyártási időből a munkaerőből. Ezek azonban csak kiragadott kis példák abból a sok ezer tényből, amelyek az amerikai technokrácia a közfigyelmet magához ragadta, hogy reámutasson a helytelen vagy túlméretezett technikai fejlődés veszélyére. Mindezeket a jelenségeket tehát nem lehet géprombolási tervekkel — amint az ma olyan divatos — elintézni, nem lehet értük a gépeket felelősségre vonni, hanem azt kell a probléma magjának tekintenünk, hogy a mai gazdasági és termelési formulák nem tudtak az idővel és haladással lépést tartani.

— Becsánatot, szabad talán egy kérdést... próbáljuk meg szerényen közbevetni.

— Kérem, válaszolja udvariasan Drouicke mérnök, tessék!

— Ön azt mondja, hogy a gazdasági formuláknál van a baj. Lenne olyan szíves ezt egy kicsit jobban megvilágítani?

— Kérem, ne írja úgy, hogy gazdasági formula, hanem mondjuk inkább így: nem a termelésben van túlprodukció, hanem a vevőkészségben van hiány. Ennek oka pedig abban rejlik, hogy a termék árak elosztása a előállítás sem történik olyan racionálisan és helyesen, amint azt századunk megkívánja. Rögtön megvilágítom ezt is. Az árú előállításánál elsősorban is csak szakmunkásoknak szabadna működni, véget kell tehát vetni annak a lehetetlen helyzetnek, hogy az asztalos löszormatracot, a lakatos vízszemélyt, a pék cipőt, a mérnök pedig könyvbekötő táblákat gyártson; mindenkinek a maga posztján van a helye. Az, aki pedig más munkájába kontárkodik, csak azért, mert más munkaalkalom éppen nem kínálkozik, az legelső sorban tehet arról, hogy ő maga is munkanélküli, mert hiszen ugyanakkor az ő munkáját is egy másik, újabb s éppolyan kontár — rontja el.

Öreg napjaira jusson mindenkinek pihenés.

— Mi a mi ideálunk?

— Jöjjön el az a kor, amikor ne legyen szabad senkinek sem huszadik életévén alul és ötvenen felül dolgoznia, amikor mindenki ifjúságát tanulással töltheti el, a kifejlődött munkásgenerációnak pedig öreg napjaira kijusson megérdemelt pihenés, melynek jegyében azután át is adhatja helyét a fiataloknak. Ami pedig most már az előállított árú helytelen elosztását illeti, erre csak azt mondhatom: a kartell és tröszturalmaknak véget kell vetni. Az árú eladását minden szakmailag képzett kereskedőnek meg kell engedni, az árakat limitálni s erős felülvizsgálás alá kell venni, épügy, mint minden újonnan kiadandó s gyártásra engedélyezett szabadságnak, melynek engedélyezhetősége és az újabb munkanélküliséget nem veszélyeztető újítás felett nemzetközi zsúri dönt.

— Az emberiség egy bizonyos része a technikában látja minden baj és nyomor okát...

— Ez igazságtalanság. Nem áll, hogy mi, mérnökök a technika „zsarnok” uralma alá akarjuk hajtani az emberiséget, ellenben mi, ez új irányzatú mérnökgeneráció, a „technokraták” vagyunk éppen azok, kik megállapítottuk, hogy az emberiség ökonómiai felszabadulása az utóbbi évtizedekben olyan tempót kezd felvenni, hogy az előállított javak száma már szinte imaginárius végtelenbe kezd átsapni. Az áruháztárak és tárházak tele vannak eladatlan termékekkel, a munkanélküliség pedig dacára a soha meg nem álmódott könnyű termelési lehetőségeknél ma már szinte az emberiség molochja lett... ugyanakkor azonban a vásárlókészség viszont jóformán a zérussal egyenlő, mert mindenki csak a legfontosabbra — nem egy még arra sem — szorítkozik.

Mit akar a technokrácia?

— A technokrácia azt akarja, hogy a termelés fokozása csakis az esetben legyen megengedhető, ha a tömeg vásárlókészsége ezzel párhuzamosan halad. Ezt pedig csak úgy érhetjük el, ha a tőke és munka között a haszonnak célszerű, új megosztása következik be s ha a munkaidő kisebbedése mellett sem csökken, legalább is K-yegesen a munkás bevétele... még helyesebben mondván: a munkás vásárlókapacitása.

— Nem a fontos, hogy egy részvénytársaság, milyen osztalékot fizet minden elején, hanem az a fontos, hogy az üzem önönmagát eltartsa, a kielégítő foglalkoztatása révén pedig maga is olyan vásárlóerőt képviseljen, mely lehetővé teszi, hogy személyzete — kezdve a vezérigazgatótól egészen az utolsó takarító asszonyig is — mint saját maga nak is vevője léphet újból a piacra!

...?

— Belátom s arcan látom, ezek az eszmék ma még kissé csakugyan forradalmiak, sőt amint azt már nem egyszer vágták szemünkbe: kommunistaizmus. Pedig eltekintve attól, hogy mi is fontosnak tartjuk a különböző fizetési rétegek felülvizsgálását, eszménk nemcsak, hogy nem destruktív, hanem kimondottan konstruktív... Valóban mérnökökhöz méltó minden fantázia és politika nélküli, hűvösen s legrealisabban átgondolt számítás.

— A technikusok akarják átvenni a világ sorának irányítását?

— Isten ments! Sőt: a legmesszebbmenő együttműködést kívánjuk a közgazdászokkal, jogászokkal, orvosokkal, írókkal, pszichológusokkal... s egyeztetni mindenkivel, aki csak szíven hordozza egy új, egészségesebb s boldogabb emberiség kialakulásának vágyát... mi most egyelőre meg csak kísérletezgetünk, tanulunk, mércekelünk s majd csak azután, ha már látjuk, hogy népeink beigazolodnak, számításaink helyesek, akkor jön majd el az az idő, melyről ma is bátran állithatom, hogy az emberi életforma új korszakát fogja jelenteni.

— Milyen kapcsolatot tartanak önök fenn az amerikai mozgalom vezérével Howard Scottal?

— Természetesen a lehető legszívebbet. Scott, valamint főmunkatársai mint Thortstein, Veblen, W. H. Smith, Parmelee és Hubert kéthetente cserélik ki velünk újabb munkáikat, megfigyeléseiket, nekik már rendszeres folyóirataik, előadásai, rádió előadásai is vannak Angliában az amerikai csoportnak. Fred Henderson — Henderson volt miniszter unokaöccse — és Fredrick Soddy, Franciaországban viszont a legutóbb óriási feltűnést keltő könyv „La grand relève” szerzője, Dubois vezeti ügyeinket. Megemlítem még Ausztriában Emil Jung és Victor Loos munkássága is... amint látja tehát, nem is állunk már olyan egyedül a munkánkkal s nem is vagyunk olyan kicsinyek gardánkkal.

— Még egy utolsó kérdést: mit gondol, hogy fog kinézni a technikai világ 50 év múlva?

Drouicke mérnök mosolyogva suhogtatja meg a levegőben kinyitott logárkéct:

— Remélem úgy, ahogy azt fentiekben bejósoltam...! Doros Ferenc

JÓ LESZ VIGYAZNI!

Az alföldi mezővároska gyógyszerértárába báránybörködmönös, báránybörkösvéges atyafi jött be a minap. Illő tisztelettel levette süvegét, nagynehezen, előkotort a lajbiasebélből két receptet és így szólt a gyógyszerészhez:

— Két orvosság van itt felírva, instállok. Az egyik az anyjukomnak lesz, a másik a Riska tehénemnek. Tessen megcsinálni.

A gyógyszerész átvette a két receptet és hozzáfogott az elkészítésükhöz, az atyafi pedig leült egy székre és nézte.

Nézte, nézte, azután aggodalmas hangon megszólalt:

— De tessék már vigyázni, instállok, nehogy valahogy elcserelődjön az a két orvosság, oszt valami baleset legyen... mer, teccik tudni, a Riska a legjobbak tehénem.

A kisiparosok és a patenta fixa.

Azok az iparosok, akiket nem a patenta fixa alapján három esztendőre adóztatnak meg, kötelesek 1936 január 31-ig a pénzügyigazgatóságnál adóvallomásaikat benyújtani. Ugyancsak kötelesek bejelenteni a pénzügyigazgatósághoz személyzetük névsorát és munkaság kereseti kimutatását, hogy a pénzügyigazgatóság azok megadóztatásáról gondoskodhassék.

FREMDWÖRTER.

„In den Fremdwörtern soll sich einer auskennen”, meint Surrn. „Mein Schwager sagt „Antipathie”, mein Freund „Autonomie”.

„Erlaube mal”, sagt Wurm, „zwischen diesen Dingen besteht doch keine Analogie.”

„Siehst du”, fällt ihm Surrn ins Wort, „du sagst wieder „Analogie”.

Hajmosó
hajszáritó
készülékek
és más
fodrászati
cikkek
olcsón, szakszerűen
Köszeghy Sándor Fia
Arad,
Bul. Reg. Ferdinand 63-65.
Volt Dengli-ház.

Mérsékelni fogják egyes cikkek közepárait

Az új külkereskedelmi szabályzat folytán a külföldi áruk és nyersanyagok ára annak következtében is lényegesen megdrágult, hogy a pénzügyminisztérium minden reálitást messze felülmúló u. n. középárakat állapított meg a behozatali cikkek után. Több alkalommal foglalkoztunk ezzel a viasz helyzetével és kimutattuk, hogy

az új médiák 100—200 percenttel drágítják meg a külföldi cikkeket,

ezek között a gyarmatárakat és a textil-ipar nyersanyagait. A Kereskedelmi és Iparkamarák Központjának közbenjárása folytán a pénzügyminisztérium revizio alá vette ezeket az árakat és legnagyobb részüket lényegesen mérsékelte. Még így is változatlanul maradt mintegy 180 féle cikknek közép-ára, de az is nagy eredmény, amit a kamarai központnak elérnie sikerült.

Alább adunk néhány példát az ármérséklés mérvéről:

Nyers kávé 200 leiről 90 leire kilogrammonként.

Gyapju-fonal (art. 146) 53.000 leiről 45.000 leire métermázsánként.

Ugyanaz festve 64.000 leiről 51.000 leire.

Kamilla-ször (art. 148) 160.000 leiről 20.000 leire.

Izolált villamos kábelek (art. 1275) 8 ezer leiről 4.000 leire.

Ultramarin (1771) 4.800 leiről 3.700 leire

Természetes gyapju, festetlen, 22.000 leiről 14.000 leire.

Nyers kaucsuk 8.500-ról 4.500 leire.

Szemüvegek fém-kerettel 10.000 leiről 4.000 leire, aranyozott vagy ezüstözött keretekkel 11.000 leiről 5.000 leire.

A kivitelnél érvényes közép-árak leszállítására néhány példa:

Olaj-pogácsa (art. 360) len-magból 320 lei 600 lei helyett, kendermagból 150 lei 600 lei helyett, napraforgó magból 140 lei 600 lei helyett, repcemagból 160 lei 450 lei helyett.

BAMULATOS HASONLATOSSÁG.

A fogorvos várószobájában két ur várakozik. Az egyik — hogy valamiképpen eltöltsen az időt, — beszélgetésbe kezd.

— Bámulatos, — mondja, — uraságod a meg szóvalásig hasonlít egyik közeli hozzátartozómhoz.

— Igen? — mondja a másik szárazon, — az előfordul.

— De, kérem, ez a hasonlatosság szinte kísérteties. Ugyanazok a szemek, ugyanaz a száj, az orr, még a hajszín is. Tudnillik a feleségemről van szó, ő hasonlít annyira uraságodhoz.

— De, kérem, ez mégis furcsa egy kisse. Hogyan hasonlíthat ennyire egy férfi egy nőhöz?

— Pedig így van, uram, higgye el. Ugyanaz az arckifejezés, ugyanaz a hang. Persze a bajuszról eltekintve.

— Ugyan, uram, hiszen nekem nincs is bajuszom.

— De a feleségemnek van

Nemcsak élelmiszereket, hanem már gépeket is pusztít a túlprodukció megoldása céljából a szervezett nagytőke.

A textiliparban keresztülvitt racionalizálás olyan nagymérvű túlprodukciót eredményezett, hogy minden eddigi terv, amely a helyzet feljavítása érdekében megszületett, óvatlannak bizonyult. A leggyorsabb módját vették tehát igénybe a termelés lesüllyesztésének és pedig a gépek egy részének az elpusztítását. Az angol szaklapok értesülése szerint Anglia 50 millió orsóval dolgozik a gyapjúiparban, ennek húsz százalékát és pedig 10.000.000 orsót megsemmisítenek. Ezzel kapcsolatosan a többi textilgépekben is rombolást fognak végezni.

FELREERTES.

— Két hét óta új szíriám van.

— Ne beszélj! Hát azzal a molett esőkével mulattatsz!

Husznál kevesebb munkással működő kisipari üzemek is tartoznak személyzetüket bejelenteni

Az ipartügyi és kereskedelmi minisztérium rendeletet adott ki, amelynek értelmében azok a kisiparosok, akik husznál kevesebb munkással dolgoztatnak, szintén kötelesek személyzetüket bejelenteni. Az erre a célra szolgáló különleges nyomtatványt az érdekelte iparosok az ipari munkaadók szindikátusában vehetik át naponta délelőttönként. Ugyanott nyerhetők a szük

séges felvilágosítások is. A bejelentést az 1935. évi december 31-iki állapot szerint kell eszköztetni. A bejelentés határideje 1936 január 31. Azok az iparosok, akik husznál több munkást foglalkoztatnak, a személyzet bejelentésére szük séges ívet a kereskedelmi és iparkamaránál vehetik át.

Az épülő Timisoara utolsó 16 évének érdekes statisztikai adatai

1920 óta 4353 ingatlan épült a Bánság fővárosában. — 189 millió 787 ezer lejre rug a tavalyi építkezések összege.

A 16 év építési statisztikája szerint a legnagyobb új palota ötemeletes, a legnagyobb új magánlakás tizszobás Timisoarán

A timisoarai városi mérnöki hivatal statisztikai kimutatást készített az utolsó tizenhat esztendő alatt a város területén történt építkezések ről. A kimutatás számcsoportjai érdekes képet nyújtanak azokról a nagyszabású építkezési méretekről, melyek az utolsó másfél évtized alatt nyilvánultak és az elmúlt 1935. évben érték el a legnagyobb arányokat.

Az elmúlt évben összesen 474 ingatlan épült és pedig két négyemeletes, két háromemeletes,

tizenhárom kétemeletes, 42 egyemeletes, 298 földszintes és százhuszonkét udvari lakás. Azonkívül építettek 32 műhelyt és 289 átalakítás történt. 418.280 köbméter területen. Az elmúlt esztendőben Timisoarán épített ingatlanok értéke 189 millió 787 ezer lej.

A műhelyépítésekkel és átalakításokkal együtt tehát 795 építkezés volt tavaly Timisoarán melyet 32.580 munkás végzett.

Részletes kimutatás az utolsó 16 év alatt Timisoarán készült épületekről

Az utóbbi tizenhat esztendő alatt a város területén egy ötemeletes palota épült 1931-ben. Négyemeletes palota négy épült és pedig kettő az elmúlt évben, egy 1921-ben és egy 1933-ban. Háromemeletes 16, kétemeletes 54, egyemeletes 343, földszintes 2489 és udvari lakás 1466. Az építkezések száma az elmúlt tizenhat esztendő alatt 4358 volt. A legnagyobb építkezési lendület az elmúlt esztendőben nyilvánult meg, utána az 1933-as év következik, amikor is az építkezések száma 412 volt. Erős év volt 1932 is, mikor 383 ingatlan épült a város területén. Építkezés szempontjából a leggyöngébb esztendő az 1920-as év volt, mikor összesen két kétemeletes, két egyemeletes, tizenöt

földszintes és negyvenegy udvari lakás épült. A lakások szerint a statisztika a következő számcsoportokat öleli fel: 1920-tól 1935. év végéig összesen 5296 lakást építettek. A legmagasabb számmal szerepelnek az egyszobás lakások. Az elmúlt évben emelt négyszázhetvennégy házban 764 lakás van. Egyszobás 399, kétszobás 187, háromszobás 105, négyesobás 59, ötszobás 12, hatszobás 3.

A tizenhat esztendő alatt egyetlen egy 10 szobás magánlakás épült 1934-ben, melyet Gábor Láviusz dr. volt főpolgármester, igazgató-főorvos építtetett.

Az utolsó 16 év folyamán megkészszerződött az ingatlanok száma Timisoarán

1920-tól 1935-ig épült lakások száma 5296, melyek a következőképp oszlanak meg: 1920-ban 42 egyszobás, 14 kétszobás, 5 háromszobás, 4 négyesobás. Lakások száma 65. 1921-ben épült 85 lakás közül 36 egy, 12 két, 19 három, 10 négy és 6 ötszobás lakás. 1922-ben 61 egy, 42 két, 28 háromszobás, összesen 131. 1923-ban 170 lakás közül 75 egy, 74 két, 21 háromszobás. 1924-ben az épített lakások száma 245 és pedig 83 egy, 110 két, 24 három, 22 négy 6 ötszobás. 1926-ban 299 lakás közül 75 egy, 148 két, 40 három, 24 négy, 12 ötszobás. 1927-ben 106 egy, 111 két, 16 három, 6 négyesobás, összesen 239 lakás. Nagy emelkedést mutat a következő 1928-as esztendő, amikor 408 lakás épült és pedig 135 egy, 240 két, 30 három és 3 négyesobás. Az 1929 évben csökkent az építkezések száma és már csak 331 lakást építettek. 95 egy, 193 két, 40 három és 3 négyesobás lakás. 1930-ban ismét csökkent az építkezések száma és pedig 321-re, a következő elosztás szerint: 77 egy, 187 két, 42 három, 8 négy, 4 öt és 3 hatszobás. 1931-ben visszalendült a régi építkezési kedv és 420 lakás épült. 144 egy, 187 két, 65 három, 17 négy, 7 ötszobás. 1932. évben 425 lakás épült és pedig 116 egy, 221 két 62 három és 26 négyesobás. 1933-ban 589 lakás épült 226 egy,

165 két, 105 három, 85 négy és 8 ötszobás lakással. 1934-ben 240 egy, 165 két, 102 három, 64 négy, 13 öt, 7 hat és 1 tizszobás lakást építettek. Az elmúlt 1935. évben érte el az építkezési kedv a legnagyobb arányait. Összesen 764 lakást építettek az elmúlt esztendőben 399 egy, 187 két, 105 három, 59 négy, 12 öt és 3 hatszobás lakással.

Tizenhat esztendő alatt összesen épült a város területén 1977 egyszobás, 2157 két, 726 három, 337 négy, 68 öt, 14 hat és 1 tizszobás lakás.

1920-ig a város területén összesen 4300 ingatlan állt és az a szám tizenhat esztendő alatt megkészszerződött.

Az új egészséges lakások száma tehát meghaladja a régiak számát. A közönség pedig szívesen cseréli fel az ódon falakat új, higiénikus lakásokkal és mindinkább megürülnek a régi lakások és ezzel együtt a lakosság zöme új területeket lép el és tesz népesé. A tavalyi 189 millió 787 ezer lejjel épült ingatlanokban üres kiadó lakás alig akad, annál több a régi házakban a lakóra váró lakás. Az elmúlt esztendőben megnyilvánult nagy építkezési folyamat illetékesek szerint az idei évben sem csökken és kiútás van az építkezések még nagyobb lendületére.

Hatalmas sikere volt az aradi pekbálnak

Az aradi farsangi idény egyik legsikerültebb báljának színhelye volt vasárnap az Iparos Kulturház. Az aradi sütőiparosok rendezték meg táncmulatságukat, amely minden tekintetben kiélezte a várakozást. A közönség remek hangulatban mulatott és szórakozott a reggeli érákig. Elegáns hölgyek és urak vidám szívvél táncoltak. Ezen az éjszakán a ragyogó jókedv, muzsika, tánc kapott otthont az iparosok kulturházában. Szín pompás látvány volt a táncolók tömege, a hatásos hangulatfényben megvilágítva. Felejthetetlenül kedves emlék marad ez a bál a megjelentek számára, akik között sokan voltak Timisoaráról és a megyéből is. A táncmulatságon a város képviselőiben Popa Constantin osztályfőnök vett részt. A rendezőség: Weisz Szigfrid, Takács István, Schwarzenberger Dező, Sztojka Rudolf, Raum János, Mészáros György, Minov Thale, Stefanovits Klement, ifj. Gaspari, Fischer József ifj., Weisz László, Hartmann Lőrinc, Nit-hammer Péter, Rétfalvi Adolf, Dörner József, Kristyóri Gábor, Kárpáti Béla és mások fáradhatatlanul dolgoztak, munkájukért elismerés illeti valamennyiüket. A bál élénk bizonyossága volt annak, hogy a sütőipari szakma tagjai között a legharmonikusabb megértés él, amely a nívó táncmulatságon összehozott mindenkit, aki szeretettel viseltetik szakmája és az ezzel kapcsolatos társadalmi kötelezettségek iránt.

== Megjelent a forgalmi adó új tarifája. A hivatalos lap január 12. száma tartalmazza a forgalmi adó-alap megállapítására szolgáló új díjszabást (tarif unitar). Az új tarifa figyelembe vette már a múlt hónapban megjelent tarifa tételei ellen benyújtott panaszokat s ezeknél a tételeknél le is szállította a tarifában szereplő értékeket. A mérséklés azonban olyan kismértű, hogy a csökkentett érték is magasan felülmúlja az illető árucikkek tényleges értékét s így aligba elégíti ki az érdekelteket. Ezzel kapcsolatban az Aradi Kereskedelmi és Iparkamara ismételt felhívja azokat, akik alaposan indokolt és megfelelő adatokkal alátámasztott panasszal kívánnak élni a tarif unitar kirívóan helytelen értékmegállapításai ellen, panaszukat írásban nyújtják be a Kamarához, csatolva az eredeti okmányokat és azok másolatát.

== Államvasuti szállításoknál a kisiparosok előnyben részesítendők. Az államvasutak vezérigazgatósága utasította összes bizottságait, hogy f. év január elsejétől kezdve az államvasutak részére történő szállításoknál a kisiparosok ajánlatait a következő kedvezményekben részesítsék: 1. Ideiglenes óvadékként elegendő az ajánlati összeg három százalékát letenni. 2. Kisiparosok ajánlatait akkor is előnyben kell részesíteni, ha más pályázók ajánlatait öt százalékkal túllépi. 3. A számviteli törvény rendelkezéseitől eltérően bármely magas összegű munkára vállalkozhatnak. E kedvezményekre igényt tarthatnak mindazon iparosok, akik a munkakamara bizonyítványával igazolják, hogy ipar-engedéllyel bíró, önálló iparosok s hogy a munkakamaránál választási jogosultságai rendelkeznek.

== A REPÜLŐ-BÉLYEGEK HASZNÁLATÁNAK KITERJESZTÉSE. A repülési ügyek adminisztrációja előterjesztést tett a kormánynak arra, hogy a bélyeg használatát terjesszék ki, megpedig olyan mértékben, hogy az levonásra kerüljön minden üzleti vásárlásnál is. Kereskedők és a közönség számára ez rendkívüli módon megnehezítette volna a forgalom lebonyolítását, mert minden — még olyan jelentéktelen összegű — bevásárlásnál is a kereskedő jegyzéket lett volna köteles kiállítani csak azért, hogy a repülő-bélyeg felragasztható legyen. A kormány elvben hozzájárult a bélyegek kötelező használatának kiterjesztéséhez, de — mint a pénzügyminiszter a sajtó képviselői előtt kijelentette — sokkal kisebb mértékben, mint ahogy az államtitkárság kérte. Ugyáztik tehát, hogy a közönségnek az üzletekben eszközölt detail-vásárlásánál a repülő-bélyeg nem lesz kötelező.

Manolescu-Strunga helyzetjelentése a világgazdaság frontjáról

„Nem lehet tartós javulást elképzelni, mert nincs meg hozzá a szükséges lelki biztosíték”...

Manolescu-Strunga volt miniszter írja az Excelsiorban megjelent cikkében:

A nemzetközi helyzet súlyos, pedig a világ gazdaság fejlődése biztató, de a politikai helyzet aggasztónak tekinthető. Sokat ígér az 1936 év gazdasági szempontból. Az állandó javulás tovább folya a mezőgazdasági s ipari államokban. A mezőgazdasági termékek ára ugyanis emelkedik s a petróleum, gyapot, fém és gyapjúárak is emelkednek ugyanakkor a világpiacra. Az ipari termelés s az üzletkötések száma is szaporodik. A világtermelés indexszáma 44 százalékkal nagyobb az 1913 évi termelés színvonalánál s már az 1929 évi színvonalat is meghaladta, amely a világháború utáni legboldogabb esztendőnek volt mondható. A tengerentúli államok tartaléka fogytán van s így az európai áratok veszedelmesen nem befolyásolja. A világ búzataraléka 15 millió tonnáról 10 millióra, a cukor 8 millióról 6 millióra, a gyapot 1.8 millió tonnáról félmillióra csökkent. Az ipari üzemek részvényeinek árfolyama emelkedő tendenciát mutat. Az üzemek teljes erővel dolgoznak. Egyes vállalatok csak hat hónapi szállításra fo-

gadnak el rendeléseket. A kereskedelmi árak magasak s a világgazdaság a vámsorompók lezárása dacára javulást mutat. Az építkezések nagy erővel folynak minden országban. A munkanélküliség csökkent. 1932-ben 5.5 millió munkanélküli volt Németországban, akiknek száma ma már csak 1.8 millió. Ezek a tények magyarázzák meg az optimista hangulatot. Ezzel szemben aztán politikai téren általában borúlátás tapasztalható. Azt mondják, hogy a gazdasági téren tapasztalható javulást épp ez a borúlátás s a hadfelszerelés okozza. 300 milliárd francia frankra becsülik azt az összeget, amit az európai államok 1935-ben erre a célra költöttek. Ez a körülmény a további nyugodt fejlődést természetesen nem biztosíthatja. Nem lehet tartós javulást elképzelni, ha nincs meg ennek a szükséges lelki biztosítéka. — A bizonytalanság bizalmatlanságot hoz magával. A haszon, a tartalék nem folyik be a bankok pénztáraiába, a pénzt eldugják s nem kerül forgalomba. A népek vezetőinek kötelessége, hogy békét teremtsenek sürgősen a nemzetek között. Mert a béke a gazdasági és pénzügyi élet nélkülözhetetlen alapja.

„Az állam saját érdekei elleni harcra van kényszerítve”...

Staicovici úr, a bucaresti iparkamara elnöke írja az „Argus”-ban:

Senki se gondolja, hogy a kereskedelem és ipar eltüntetése volt a célja a kormánynak, midőn megszorító rendelkezéseit kiadta. Az állam főjelmét a külkereskedelem és ipar adja, ettől függ az anyagbeszerzés és a tisztviselők fizetése. Az állam érdeke tehát az, hogy a forgalom emelkedjen s minél olcsóbb legyen a megélhetés. Ime a legnagyobb probléma: — az állam érdeke kívánja, hogy így tegyen és mégis mást kell tennie. Az állam tehát saját érdekei elleni harcra van kényszerítve. Fájdalmas megállapítás ez, hiszen a lelkesedés hiányát igazolja azokkal szemben, akik ezeknek az intézkedéseknek foganatosítására vannak kötelezve. Hogy másként is lehetne cselekedni? Ehhez már nem

fér kétség, csupán egy kis bátorság volna szükséges. Karácsony előtt két törvénytervezetet kapott a bucaresti kereskedelmi és iparkamara betekintésre. Az egyik a kereskedők és iparosok előkészítésére, a másik a kereskedelmi oktatás újjászervezésére vonatkozik. A kamara mégis elutasította az első tervezetet és csak fentartással járult hozzá a másodikhoz. Alapjában véve jót akart mindkét javaslat, mert a kereskedő és iparos osztály színvonalát akarja emelni. Az erre vezető utak azonban különbözők. A munkügyi miniszter vizsgát kér a kereskedőktől és iparosoktól s ez a közoktatásügyi miniszter hatáskörébe tartozik. Más a vizsgálgy s ismét más a vállalatok s alkalmazottak segítése, összea-varja tehát a hatásköröket. A tervezetek egyebként alkotmányellenesek, miután új terhet s tak-sát léptetnek életbe.

Braşovban épül fel az ország első sperrholcgyára

A braşovi repülőgépgyárban érdekelt francia tőke furnir és sperrholcgyárba fekteti befagyott követeléseit. — Huszmillió lej tőkével alakul meg az új gyárvállalat.

A Braşov melletti Noában épül fel az új sperrholc és furnir gyár, amelyet a repülőgépgyárban érdekelt francia tőke romániai befagyott követeléseiből emelnek. A gyár körülbelül 20 millió lej tőkével alakul és mintegy 150

munkást készült foglalkoztatni.

Romániában ez lesz az első sperrholc-gyár, mivel a repülőgép és autógyártásnál elengedhetetlenül fontos alkatrészeket eddig külföldről hozták be. Most az új gyár fogja fedezni a szükségleteket.

DIADAL.

Iceg meglátogatja üzletében Biceget és megkérdi tőle:

— Na, hogy megy az üzlet?
— Remekül, — feleli Biceg — ép tegnap kaptam egy százezer lejes rendelést.
— Egy százezer lejes rendelést, — szisszen fel Iceg, — azt én nem hiszem.
Ebben a percben betoppan a postás és egy levelet hoz. Biceg felbontja a levelet és diadalmasan odatartja Iceg orra alá:
— Nem hiszed? Ép itt jön a levél, amelyikben sztorizozták.

STILSZERU JELMEZ.

Döcög tanácsot kér Pöcögtől, hogy a felesége milyen jelmezt vegyen fel a szombati álarcosbálra.

— Sie soll eine Nixe vorstellen — mondja Pöcög.
— Warum eine Nixe?
— Weil sie hat vorne nix und hinten nix.

Február

1

ARADI IPAROS
BÁL

Mikor kobozhatják el az árdrágítási törvény szerint a hatóságok az árut

Az árdrágítási törvény ellen vétőkkel szemben igen jelentékeny összegű pénzbírságokat lehet kiszabni. A törvény értelmében ezekből a pénzbírságokból külön alapot kellett volna szervezni, amelyet a kereskedelemügyi miniszterium rendelkezésére bocsátottak volna. Ebből az alapból kellett volna fedezni a törvénytelen spekuláció megfékezése által felmerült költségeket és a különbözetről kereskedelmi iskolákat kellett volna létesíteni.

Igy írta elő annak idején 1923 június 17-én kelt törvény 35-ik szakasza. Több, mint 12 esztendővel a törvény életbe lépése után megállapíthatjuk, hogy habár annak alapján igen súlyos pénzbírságokat róttak ki, a külön alapot máig nem szervezték meg és a kereskedelmi iskoláknak egyetlen bani sem jutott.

Fontosabb ennél azonban a következő 36-ik szakasz, amely arról intézkedik, hogy azok a hatósági közegek, akik megállapítják, hogy valaki kereskedelmi cikkeket tiltott módon felhalmozott, azokat megsemmisítette, vagy ha olyan cikkeket árusított, amelyeknek eladását törvények, szabályzatok, vagy rendeletek tiltják, elrendelhetik, hogy ezek az úgynevezett „bűnjelek”, tehát az áruk, rendőrségi felügyelet alá legyenek helyezve. Más szóval

elveszik az árukat a kihágást elkövető főtől és azokat a rendőrség felügyelete alatt más helyen raktározásuk el.

Nem is kell külön megemlítenünk, hogy mind ez a kihágást elkövető fél költségén történik.

Ha most már az áruk között olyanok is vannak, amelyek romlandók, akkor azokat azonnal el is kell adni.

Mindent azelőtt, mielőtt még az eljárást lefolytatták a bűnségeket megállapították volna. Ha a tárgyaláson az derül ki, hogy a gyanúsított tulajdonképpen nem is bűnös, vagyis ha felmentő ítéletet kap,

visszaadják neki az eladásból származó bevétel.

A törvény csak egy tekintetben igyekszik re-kompenzálni a hibáján kívül bajba jutott delikvenst. Nevezetesen megengedi azt, hogy az esetben, ha felmentik az illetőt,

ne vonják le a vételéből az eladásnál felmerült költségeket.

Arról azonban szó sincs a törvényben, hogy kárpótolják a kereskedőt a hatósági eljárás miatt ért káráért.

Ez azonban csakis a romlandó cikkekre vonatkozik.

A többi árukat csak akkor lehet eladni, ha a szabályszerű eljárást lefolytatták és a gyanúsítottat jogerős ítélettel bűnösnek találták.

A kereskedelemügyi miniszter vagy saját hatáskörében intézkedik a cikkek eladása iránt, vagy pedig megbízza ezzel a városi és községi hatóságokat. Az árukat mindenekelőtt a tisztviselők, nyugdíjasok, vagy fogyasztók egyesületeinek, kórházaknak vagy menhelyeknek, iskoláknak kell felkínálni eladásra.

Ha most már olyan cikkekről van szó, a

melyeknek maximális árai vannak, akkor az eladást a maximális áron alul húsz százalékkal eszközözik. Ha nincs maximális ár, akkor a szakértők állapítják meg a piaci árat és ennél az árnál húsz százalékkal olcsóbban adják el a bűnjeleket.

A romlandó árukat legkésőbb negyvennyolc órával a jegyzőkönyv felvétele után el kell adni. Az eladási árból származó költségekből mindenekelőtt az eladás alkalmával felmerült kiadásokat fedezik, ezután azokat a pénzbírságokat vonják le, amelyeket a kihágást elkövető fél még nem fizetett meg. Az ezután még maradó összegeket a letéti pántstárnál fizetik be a kereskedelmi miniszterium számlájára. S ha majd az ügyet teljesen elintézik, fogják csak a különbözetet a jogos tulajdonosnak visszaadni. Ha azonban áruhamisításról van szó, a különbözetet egyáltalán nem kapja vissza a volt tulajdonos, hanem azt a cikkről bevezetésében említett alap javára fizetik be.

Szól még a törvény arról is, hogy a kereskedelmi miniszteriumban állandó bizottságot fognak szervezni, amelyek feladata figyelemmel kísérni a törvény alkalmazásának hatását, megfelelő javaslatokat fognak beterjesztetni arra, hogy a jogtalan spekuláció az ország gazdasági helyzetét minél kevésbé befolyásolja. A miniszter ennek a bizottságnak hatáskörét ki is bővítheti.

Az országban keresettel bíró idegenek tartózkodási engedélye fölött továbbra is a munkaügyi miniszter rendelkezik

A munkaügyi és belügyminiszterium között a közelmúltban nézeteltérés támadt az idegenellenőrzést, illetőleg a tartózkodási engedélyek kiadásának jogát illetőleg, miután egy dekrétum az egész idegenügyet a belügyminiszterium hatáskörébe utalta.

A hatásköri villongás ügyében most a két miniszterium között megegyezés jött létre. A megegyezés értelmében a belügyminiszterium csupán azon idegen állampolgárok tartózkodása fölött rendelkezik, akik nem üznek semmi fog-

lalkozást az országban. Ezzel szemben azoknak az idegen állampolgároknak a tartózkodási engedélye, akik az országban dolgoznak és bármilyen foglalkozást gyakorolnak, továbbra is a munkaügyi miniszteriumtól függ.

VARAZSLAT.

— Tegnap éjjel egyet csavartam a készülő kemen és képzeld, mit fogtam?
— Na mit?
— Egy poloskát.

Eladó menyecske

Írta: MORICZ ZSIGMOND.

Buglyas Mihály hazajött a legelőről és zárva lelta a házat.

Felnyúlt az ereszebe, ott vót a kulcs. Levette, kinyitotta az ajtót, bement.

Hol van az asszony? Nem lát ételt a tűzhelyen. Körül vizslatja a házat, setét van, nem lát semmit. Ugyan az asszonynak itthon a helye. Már nem tudja, mit csináljon vele. Az este is megverte, nem verheti örökké. Ha egy verésből nem ért az asszony, akkor az az egész nem ér semmit.

Csak lából, csak pislog, sehol semmi. Ha már elmegy egy asszony hazulról, farsangolni, a faluba, annyi esze kell, hogy legyen, hogy ételt tegyen oda, ahol meg lehet lelni, hogy az ura ne mérgekedjen.

De se asszony, se krumpliceles.

Rettenetesen kezdett méregbe jönni. Már nézte, hogy ha az asszony hazajön, mivel üsse agyon. Fejzsefokkal puhítsa, vagy az egész házat ráborítsa?

Ahogy ott áll, néz, vár, csak megáll az ajtóban a szomazédék Miskéje.

Mihály bácsi, itthon van?

— Mi kell?

— Julis néniem azt iszeni, hogy nem jön többet haza.

— Mit?

— Elment az anyjához. Utat többet nem veri.

— Azt mondta?

— Azt.

— Még mit mondott?

— Nem mondott a semmit.

— Csak azt, hogy hazamegy az anyjához?

— Azt.

— No jó van Misi, hazamehetel, de siess, míg agyon nem ütöttelek.

A gyereknek se kellett több, úgy elszokolt, mint a megijesztett kutya.

Buglyas Mihály meg ott maradt egyedül a házba.

— Hé, — kiáltott még a gyerek után.

— Mi a?

— Mikor ment el?

— Reggel.

— Jó van.

Visszaforodott a házba. Ha reggel ment el, akkor má nem is jön vissza. Mert jó messze van ugyan az a falu, ahol az anyja lakik, az is csordás ember, az apja, mint ő. Hát ha akart, azóta visszajöhetett volna. De ha nem jött, az ő baja.

Nagyon egy értelmes asszony, hogy még egy tányér bablevest se főzött, vagy valamit, ami eláll. Kukorica kását, ha már eszébe se jutott egyéb. De így elmenni, e valami.

Vót még egy darab kenyér a tisztyájába, előkereste hát, aztán leült a küszöbre és lassan elkezdte enni. Morzsolgatta a száraz kenyeret. Tudta, hogy még semmi sincs a kertbe. Tán egy kis hagyma. Fel is állott, körülnézett a kicsi ház megett a setétbe, babrált a fű közt, nem lelta meg a hagymát, erre még mérgesebben visszament és visszaült a küszöbre. Megette a kenyérmaradékot, mind.

Akkor megtörülte a száját, a bajuszát. Nem sok dolga vót vele, mert szája ugyan elég nagy van, anyjáról maradt a nagy formájú szája, azele, olyan mint a többi Kurtáé, hanem bajusza meg kevés volt, mint az apjának, fiatal még, nem nőtt meg, de nem is fog, a Buglyásoknak nincsen csak egy kis csipet bajuszuk. Ki se lehet subickolni.

Mikor rendbeeszdte magát, akkor felállott és azt mondta:

— Jó van Suták Julis, te akartad.

Elvél megfogta a kis konyhába a nagy dézát és úgy vágta ki az udvarra, hogy össze-dőlt.

Körülnézett a konyhába, mi is vóna még itt elintézni való, de nem volt ott semmi. Csak a tűzhely, de azt nem akarta bántani, mert arra még neki is szüksége lehet.

Tud ő főzni magának, ha akar. Jobbat, mint egy ilyen suta fiatal feleség.

Kinyitotta onnan az ajtót, a ház ajtaját. De ahogy nyitotta, erre is megjött a haragja. Erre szokta akasztani a törülközőkendőt az a bitang céda. Levette az ajtót a sarkáról, kivitte az udvarra, lefektette a földre, rálepett és betapošta, úgyhogy annak beszakadt az ódala. E már nem ajtó többet. Gondolta megelégedve.

Most bement a házba és megragadta az ágy végét. Egy új ágy vót a szobába, a vásáron vették, együtt vették, a Julis pénzéből vették. Neki nem kell. Ő nem fog többet a Julis ágyára feküdni. Jó neki a földön is a szalmán. Szétrázta hát az ágyat, úgy hogy annak szakadt minden darabja, ahány annyiféle. El is akarta törni, de nem ment. Erős deszka vót. Új vót még nagyon.

Megkereste hát a sarokba, a kemence mellett a fejszéjét és a setétbe belevágott a deszkába. Nem is tudta, olyan setét volt, hogy a végét érte a vágás, vagy az ódalát. Elég a, hogy szétdarabolta. Aztán megkereste a többi részt is, mind elhasogatta. Ebből nem lesz ágy többet. Suták Julis nem pihen benne.

Vót egy asztal is, meg egy kis karoslóca. Akkor is mondta, hogy nagyobb lócat vegyenek, de nem vót pénz elég, Julis meg nem akart adós maradni az asztalosnak, hát így csak kisebb-szerűt vettek. No erre jó. Elvágta.

Még egy szék vót a házba, azt is megfogta jó gondosan földhöz verte, az is darabokra szakadt. Akkor a lábát meg a háta botját is eltörte, hogy becsületes legyen a munka.

